

En tidslinje i forbindelse med utstillingen

Scener fra norsk kristenliv

Utgangspunktet for denne tidslinjen er 200-års markeringen for Norges Grunnlov og Adolph Tidemands fødsel.

Bildeutvalget i utstillingen *Scener fra norsk kristenliv* vektlegger folkelivsskildringer der Tidemand gjengir norsk kristenliv vist gjennom lekmannsbevegelse og gudstjenesteliv i norske bygder, men også høydepunkter i livet som konfirmasjon, foruten nød og sosiale forskjeller.

Fordi hovedbildet i jubileumsutstillingen for Adolph Tidemand er *Haugianerne*, starter det kirkehistorisk perspektivet med Hauges fødsel i 1771.

Norsk samfunns- og kirkehistorie	År	Adolph Tidemand
Hans Nielsen Hauge blir født 3. april.	1771	
Hauge starter sine første reiseår med vekkelsesforkynnelse. Varer frem til 1804.	1796	
Hauges fengselstid begynner. Varer til 1814.	1804	
Universitet i Oslo blir opprettet.	1811	
Valg av valgmenn til Riksforsamling på Eidsvoll skjer i kirkene 25. febr. Riksforsamlingen samles på Eidsvoll 10. april. Norges grunnlov, Eidsvoll 17. mai. §2 stadfester at riket skal ha en fri religionsutøvelse og at den evangelisk-lutherske religion skal være statens religion. Hauge løslates 23. des. fra straffearbeid på Akershus festning.	1814	Født i Mandal 14. august. Sønn av tollinspektør Christen Tidemand og Johanne Henriette Haste. Tidemand får noe tegneundervisning i ungdomsårene av en omreisende portrettmaler. Faren blir Mandals representant på det første overordentlige Storting denne høsten.
Hauge dør 29. mars.	1824	
Obligatorisk skoleundervisning.	1827	
	1832	Reiser til København, elev ved Kunstakademiet.
Formannskapsloven, 14. januar etablerer de demokratiske prinsippene fra Grunnloven i lokalt styre og stell.	1837	Flytter til Düsseldorf hvor han blir til 1841.
Ca. 1840-53, første etappe med fremvekst av foreningsliv. Hovedsakelig ulike lag med religiøse, etiske eller humanitære formål.	1840	
	1841	Studiereise med broren Emil. München og videre til Roma i 1842. <i>Prekende fransiskanermunk.</i>
Konventikkelplakaten av 13. jan. 1741 oppheves. Det Norske Misjonsselskap blir stiftet.	1842	<i>La de små barn komme til meg. Jesus velsigner de små barn. Knelende kvinneakt.</i> Arbeider med forberedelser til en altertavle for domkirken i Christiania.

		Kommer til Norge og blir her til 1845.
	1843	<i>Stående kvinne i folkedrakt.</i>
	1844	De fire store komposisjonene med folkelivsmotiv blir malt, bl.a. <i>Søndagskveld i en hardangersk røykstue.</i>
Dissenterloven , sanksjonert 16. juli. Lov om fattigvesen, 20. sept. Religiøs myndighetsalder settes til 19 år med hensyn til utmeldelse av statskirken § 15.	1845	Gifter seg 12. jan. med barndomsvenninnen Claudine Marie Bergitte Jæger (1817-1887). Flytter til Düsseldorf. <i>Gudstjeneste i en norsk landsens kirke.</i>
	1846	Studiereise til Belgia. <i>Oppmelding til konfirmasjon.</i> <i>Bonden og hans kone på vei til kirken.</i> <i>Bonden og hans kone på vei fra kirken.</i>
	1847	<i>Overhøring i en bygdekirke.</i>
	1848	<i>Haugianerne.</i>
	1850	Billedserien <i>Norsk bondeliv.</i>
Jødeparagrafen oppheves, 13. juni.	1851	
	1853	<i>Mennesker og båter ved stranden</i> (antakelig utkast til <i>Likferd på Sognefjorden</i> 1853 sammen med Hans Gude)
	1854	<i>Gravøl</i>
Kvinner utøvde enkelte steder stemmerett i misjonsforeninger, særlig der haugianerne stod sterkt.	1855	Tildelt Æreslegion og gullmedalje av første klasse på verdensutstillingen i Paris. <i>Interiør fra Voss kirke.</i>
	1858	<i>Søndagsfred.</i>
	1859	<i>Husandakt</i>
Formannskapet overtar ansvaret for skolene. Eget skolestyre oppnevnes.	1860	Nattverds-komposisjoner, en billedserie fra 1860-1863. <i>Sognebud, Hardanger</i> er mest kjent.
	1862	Deltar på verdensutstillingen i London med flere bilder. <i>Nattverdsutdeling i en hardangersk røykstue.</i>
Ca. 1865-73, foreningslivets andre etappe. Nå hovedsakelig et bygdefenomen (bondebevegelsen og motbevegelser av ulike slag).	1865	<i>Fanatikere.</i>
	1866	Utnevnt til ridder av Nordstjerneordenen for <i>Fanatikere.</i>
Diakonisseanstalten etableres 20. nov. med Cathinka Gullberg som forstanderinne. Hun er grunnleggeren av sykepleieutdanningen er Norge.	1868	
	1871	<i>Oppstandelsen</i> , komposisjonsskisse til altertavlen i Bragernes kirke i Drammen.
	1875	<i>Kristus stående over verden.</i>
	1876	Dør 25. aug. i Christiania.
Ca. 1879-84, foreningslivets tredje etappe. Partier og arbeiderbevegelsen kommer for fullt, men også kvinnesaksbevegelsen.	1879	

	1882	Nasjonalgalleriet mottar testamentarisk gave fra kunstneren, bl.a. malte studier og tegninger.
Parlamentarismen får sitt gjennombrudd i Norge 1884-1905. Universitetet i Oslo åpnes for kvinner.	1884	
Forbudet mot katolske munkeordener ble opphevet 3. aug. Forbudet mot jesuittordenen ble imidlertid ikke opphevet før 1. nov. 1956, kunngjort 22. nov. samme år. Endringene kom i forbindelse med ratifisering av den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.	1897	
Folkeskolen blir til. Konfirmasjonen avslutter ikke lenger skolegangen, men eksamen.	1889	
Opprettelsen av Det norske diakonhjem.	1890	
Kvinner får begrenset kommunal stemmerett ved Kommunevalget.	1901	
Kvinner får stemmerett i menighetsmøtene og har alminnelig kirkelig stemmerett etter den tid.	1903	
Kvinner får stemmerett i Det Norske Misjonsselskap, men med begrenset valgbarhet.	1905	
Unionsoppløsningen med Sverige. Folkeavstemning 13. august. Nesten 300.00 kvinner ga sin tilslutning, men deres stemmer ble ikke regnet med. I en ny folkeavstemning 12. og 13. nov. ble det avgjort at Norge skulle være kongedømme.	1905	
Kvinner får begrenset stemmerett ved Stortingsvalget. Opprettelse av Menighetsfakultetet. Tok imot studenter fra 1908.	1907	
Kvinner får full kommunal stemmerett.	1910	
Konfirmasjonstvangen oppheves.	1912	
11. juni får kvinner full stemmerett ved Stortingsvalget.	1913	

Av Turid S. Myrholt
Kulturrådgiver i Kirkerådets seksjon for gudstjenesteliv og kultur